

Review of: Steakley, J. (1985). The writings of Dr. Magnus Hirschfeld: A bibliography. Canadian Gay Archives; Herzer M. & Steakley J. (1986). Von einst bis jetzt: Geschichte einer homosexuellen Bewegung (1897-1922). Berlin: Rosa Winkel Verlag (Schriftenreihe der Magnus Hirschfeld Gesellschaft)

Citation for published version (APA):

Oosterhuis, H. (1987). Review of: Steakley, J. (1985). The writings of Dr. Magnus Hirschfeld: A bibliography. Canadian Gay Archives; Herzer M. & Steakley J. (1986). Von einst bis jetzt: Geschichte einer homosexuellen Bewegung (1897-1922). Berlin: Rosa Winkel Verlag (Schriftenreihe der Magnus Hirschfeld Gesellschaft). *Homologie*, 9(2), 39-39.

Document status and date:

Published: 01/01/1987

Document Version:

Accepted author manuscript (Peer reviewed / editorial board version)

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 21 apr.. 2025

Review of: Steakley, J. (1985). The writings of Dr. Magnus Hirschfeld: A bibliography. Canadian Gay Archives; Herzer M. & Steakley J. (1986). Von einst bis jetzt: Geschichte einer homosexuellen Bewegung (1897-1922). Berlin: Rosa Winkel Verlag (Schriftenreihe der Magnus Hirschfeld Gesellschaft). / Oosterhuis, Harry. In: Homologie, Vol. 9, No. 2, 1987, p. 39-39.

De seksuoloog Magnus Hirschfeld (1868-1935), oprichter en voorzitter van de eerste homo-organisatie, streed meer dan dertig jaar voor de gelijkberechtiging van homoseksuelen. Geen wonder dat tegenwoordige homo-organisaties en historici hem koesteren. In 1983 is in West-Berlijn een *Magnus-Hirschfeld-Gesellschaft* opgericht met als doelstelling de heroprichting van zijn *Institut für Sexualwissenschaft* en het opnieuw bekendheid geven aan zijn werk. Zo is onder auspiciën van het genootschap een bibliografie van Hirschfelds omvangrijke oeuvre samengesteld door de Amerikaanse germanist Jim Steakley, bekend van zijn pionierswerk *The Homosexual Emancipation Movement in Germany* (1975). Ook redigeerde Steakley samen met een andere vertegenwoordiger van het genootschap, Manfred Herzer, een fraai uitgegeven bundel met autobiografische bespiegelingen van Hirschfeld, die oorspronkelijk in de jaren 1922-23 in het Berlijnse homoblad *Die Freundschaft* verschenen. Deze persoonlijke, af en toe wat babbelachtige beschouwingen, bieden een aardig tijdsbeeld en kunnen tegelijkertijd worden gelezen als een geschiedenis van de toenmalige Duitse homobeweging. Zo gaat Hirschfeld niet alleen in op de moeizame strijd voor juridische hervorming, de chantage waaraan veel homo's waren blootgesteld en het beleid van de Berlijnse zedenpolitie, maar biedt hij ook levendige schilderingen van de subcultuur en schandalen rond hoogwaardigheidsbekleders. Over zijn eigen rol is Hirschfeld allesbehalve bescheiden. In hun informatieve nawoord benadrukken Steakley en Herzer nog eens het beeld van Hirschfeld als de vleesgeworden homobeweging van die tijd.

Een minpunt van het nawoord is het gebrek aan kritische distantie. Hirschfeld vertoonde ongetwijfeld een enorme inzet, doorzettingsvermogen en moed, maar Steakleys en Herzers idealisering van tante Magnesia, zoals zijn bijnaam luidde, is eenzijdig. Weliswaar wijzen zij op de risico's van zijn 'radicale biologisme', maar zij vergoelijken zijn affiniteit met het medische denken, het Darwinisme en de eugenetica wel heel makkelijk met het argument dat er geen alternatief was. Hun bewering dat homoseksualiteit in die tijd alleen te verdedigen was met een beroep op de natuurlijkheid ervan, lijkt mij aanvechtbaar. Hirschfelds overtuiging dat biologische kennis van de onvermijdelijkheid van homoseksualiteit vanzelf naar tolerantie en acceptatie zou leiden was verre van onomstreden in de toenmalige homobeweging, in tegenstelling tot wat Steakley en Herzer voorspiegelen. Aan het begin van de twintigste eeuw werden de tekortkomingen van Hirschfelds emancipatie-strategie al onderkend en zelfs zijn medestrijders in het *Wissenschaftlich-humanitäres Komitee*, zoals Kurt Hiller, wezen er herhaaldelijk op dat een biologische verklaring nooit als maatstaf kon dienen voor een juridisch en politiek streven, waarin het zou moeten gaan om burgerrechten op basis van

liberaal-democratische beginselen. Steakley en Herzer doen evenmin recht aan de door hen kortweg als reactionair en vrouwvijandig weggezette critici van Hirschfeld als Benedict Friedländer en Edwin Bab, die stelden dat homoseksualiteit niet alleen biologisch maar ook cultureel was bepaald. In dat opzicht waren zij moderner dan Hirschfeld. Hoewel in zijn tijd maar al te duidelijk bleek dat biologische verklaringen ook tegen homo's konden worden gebruikt, heeft Hirschfeld daaruit nooit consequenties getrokken. Zijn sterke behoefte aan erkenning in de (natuur)wetenschappelijke wereld heeft er waarschijnlijk toe bijgedragen dat hij zijn hele loopbaan hardnekkig vasthield aan zijn theorie van het derde geslacht, mogelijk tegen beter weten in.